

א שבת אכל הרבי מליזעסק

שז"ק פרשת בלק * ברכות עד כלי די תשפ"ה

חצר הקודש ליזענסק קרית גת * אימייל – 10747962372@gmail.com
קו שיעורי תורה ליזענסק * 0747-962-372 שלוחה 0 להשאת הודעה . שיעור בספה"ק נועם אלימלך שלוחה 6
דרשות פרשת השבוע: בלה"ק. שלוחה 5 באידיש. שלוחה 9 שיעור יומי בענייני הפרשה ומועדים. שלוחה 2

הרבי הנועם אלימלך. רבי של תורה ויראת שמים מלמד אותנו בפרשת השבוע דרך ה' כראוי וכנכון, איך שהאדם יזדרז בתשובה שלימה על ידי התבוננות מזויות שונות במעשיו ובכל הדברים שקורים לו, ועוד מבאר את השילוב הנכון בין מדת אהבה והיראה, שצריך את שניהם יחד לעבודת השם ומבאר שזה לא רגש או דמיון אלא דברים ופעולות שאדם עושה כדי להרבות ולהתמיד באהבה ויראה. וכן משלב את שלושת ענייני העבודה של יהודי, תורה, תשובה, ותפילה. ופעולות הישועות לכלל ישראל התלויים בעבודת השם, ומדגיש שזה קשור לכל יהודי, ובסוף מבאר היטב את דברי חז"ל לעולם ילמד אדם תורה שלא לשמה ומתוך שלא לשמה יבא ללמוד תורה"ק לשמה. כי התורה היא נצחית ומלמדת אותנו להתנהג כן בהליכות חיינו תמיד לעולם ועד.

א

וירא בלק בן צפור כו'. ומתחילה נקדים לפרש פסוק "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים", דאיתא בגמרא "פתחו לי פתח כסדקו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם" וזהו "פתחו שערים", פירוש פתחו שערי התשובה ובוזה תגרמו "ויבא גוי צדיק", פירוש שיהא תפילת הצדיק עולה עד למקום שורשה, כי לפעמים היא מעוכבת מלעלות מחמת הרשעים לכן תשובו. "שומר אמונים" זה קאי על הש"י השומר וממתין מתי תבוא תפילת הצדיק לפניו ושומר את התפילה לומר עליו "אמן", פירוש להסכים עמו בדבר שאלותיו להנתן לו.

וזהו ג"כ "וירא בלק כו' אשר עשה ישראל לאמורי", והבין שבודאי מחמת גודל צדקת ישראל נצחו לסיחון ועוג, לכך "ויגר מואב מפני העם" פירוש מפשרי העם אשר אינם כי אם במדריגת יראה, היו מואב מתייראין מהם, כי האדם לפי מדרגתו שעובד כך ממשיך עליו, ואותן שעבדו מיראה המשיכו על עצמם יראה מלמעלה והיו אימתם מוטלת על שונאיהם, ולכך "ויגר מואב מפני העם". "ויקוצו מפני בני ישראל" אותם המרומזין בחינת "ישראל", והם הצדיקים גדולים העובדים מאהבה המשיכו על עצמם אהבה גדולה, ולכך קצו מואב בחייהם כי זה בלתי אפשרי לרשע לקבל אהבה בלב, לכן קצו בחייהם ע"י האהבה שלא יוכלו לקבל.

ב

או יאמר עד"ז, "פתחו שערים" דאיתא בשו"ע או"ח "אין עונין אמן אחר ברכת עצמו אלא אחר ברכה שהיא סוף הברכות", ונראה שהטעם הוא לפי שכל ברכה שאדם מברך הוא מעורר אותו העולם של הברכה ההיא אשר שם שורשה ואורה, ולכל ברכה וברכה הוא עולם בפני עצמו עד סוף כל העולמות, וברכה שהיא סיום הברכות היא נגד סוף העולמות, ולכך אחר ברכת עצמו אין שייך לומר אמן כיון שלא גמר עדיין האורות בכל העולמות, אבל חבירו רשאי לענות עליו אמן שהוא כמסכים על דבריו ובוזה מעלהו יותר למעלה,

אבל הוא עצמו אינו רשאי כי אם בסוף הברכות שהוא נגד סוף העולמות. ו"אמן" הוא שבח על כל העולמות יחד, כדרך שנתקן שהיו אומרים במקדש "מן העולם ועד העולם", והתקינו אח"כ לענות אמן והוא א', והוא ג"כ הפירוש "ברוך ה' מעולם ועד עולם אמן" פירוש הברכה שהיא מעולם עד עולם מותר לענות אמן אחר ברכותיו כנ"ל. ונמצא לפי זה שהצדיק הגדול שהוא עולה תמיד בכל הברכות עד סוף העולמות הוא היה מותר לענות אמן אחר ברכת עצמו. וזהו "פתחו שערים" היינו שהצדיק מתפלל שיפתחו לו שערי תפילות, { ועל כל זאת מתחננים אֲנִיחֵנוּ לְפָנֶיךָ אֵל מְלֵא רַחֲמִים שֶׁתִּקְבֹּל אֶת תְּפִלָּתֵנוּ בְּרַחֲמִים וּבְרַצוֹן, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן: תפילה קודם התפילה שהרבי חיבר } "ויבא גוי צדיק" בברכותיו "שומר אמונים" פירוש שיהיה יכול לענות אמן אחר ברכותיו. והבן.

ג

או יאמר עד"ז "וירא בלק כו", כי בלק היה מבין בישראל שיכולין לפעול בדיבור שלהם כל מה שרוצים, ע"ד שאמרו הצדיק גוזר והקב"ה מקיים, וזהו "וירא" לשון הבנה, שהבין "את כל אשר עשה ישראל" הוא "לאמורי", כלומר בשביל אמורי הוא הדיבור, וזהו שאמרו אין כחו אלא בפיו. "ויגר מואב", ראוי לשום לב שאצל העם נאמר "ויגר" ואצל בני ישראל לשון "ויקץ", גם למה רמז כפל הלשון? ונראה כי הנה ינאי המלך אמר אל תתייראו מן הפרושים, כי ידע בהם שהם צדיקים גמורים ואינם יודעים לנקום נקם רק שהיה מתיירא משאר העם, וגם כאן אותם הצדיקים הנקראים "בני ישראל", מהם לא היו מתייראין כי היו בטוחים בעיניהם, אבל מפשרי העם היו מתייראין, וזהו "ויגר מואב מפני העם", ודקדק לומר אצל בני ישראל "ויקץ" לומר שלא היו מתייראין מן הצדיקים אשר הם מדרגת בני ישראל אלא קצו במעשיהם הטובים, כדרך הרשעים שאינם יכולין לסבול מעשיהם, ולא כן דרך הצדיקים השמחים בטוב אחרים יותר מאד. וק"ל.

ד

"כי לא נחש ביעקב כו", ותרגום אונקלוס: ארי לא נחשיא צבן דייטב לדבית יעקב כו' כעידן יתאמר ליעקב ולישראל מה עבד אלהא. ויש לדקדק איך תליא הא בהא, משום דנחשיא אינם רוצים שייטיב לישראל "לכן יאמר ליעקב כו" דהיינו דמלאכי השרת שואלין "מה פעל אל" והאיך תליא זה בזה? ועוד יש לדקדק במקראות הקודמין "ויבא אלקים אל בלעם לילה ויאמר לו אם לקרוא לך באו האנשים קום לך אתם", ואח"כ כתיב "ויחר אף ה' כי הולך הוא", וכי אפשר שהקב"ה אמר לו בעצמו ואחר כך יחרה אפו בהילוכו, וח"ו לחשוב כזאת. אמנם רש"י ז"ל הרגיש בזה אך דברי תורה כפטיש כו'.

ונלע"ד לפרשו, דהנה המפרשים מהדרים ליתן טעם על כי מאין להם לישראל לנחול ג"כ בעוה"ז, אחר שיעקב ועשו חלקו בנחלת ב' עולמות ובחר יעקב בעוה"ב ומאין בא להם עוה"ז. ונ"ל טעם לשבח, דהנה הצדיק השלם במדרגתו ע"י הרהורי תשובה ומעשיו הקדושים הולך ממדריגה למדריגה עד הגיע למדרגת עלמא דאתכסא הנעלם מקום שאין רשות ואחיזה להמנחשים שם, ומשם הוא ממשיך השפעות לישראל, נמצא באמת כן הוא שבמקום יניקת המנחשים שם אין לישראל שייכות בגוייהו, רק ישראל יונקים שפעותיהם ממקום גבוה ויקר מאד אשר אין להם רשות שם.

וזהו שאמר שלמה המלך ע"ה "גם את העולם נתן בלבנו" ר"ל "עולם" הוא מלשון נעלם הוא עלמא דאתכסא, "נתן בלבנו" של צדיק שיכול לעלות במדרגתו עד מקום הנעלם. וזהו ג"כ "עולם חסד יבנה", דהיינו מהעולם הנעלם כנ"ל ממשיך הצדיק חסד למידת בינה, כי יבנה אותיות בינה, ומה שנכתב היו"ד בתחילת התיבה הוא רמז למידת חכמה, כי יו"ד הוא חכמה, "והחכמה מאין תמצא" הוא עלמא דאתכסא, והצדיק הולך במעשיו הקדושים עד המצאו מדריגה הזאת ומשם הוא ממשיך השפעות לישראל. וזה ג"כ נרמז בגמרא "שלשה דברים באים בהיסח הדעת ואלו הן נחש ומציאה ומשיח", והיינו שהנחשים מסיחין דעת הזאת שלא יהא לישראל חלק בעוה"ז, ולעומת זה גם הם מסיחין דעתם עד הגיעם לעולם המציאה הוא עולם הנעלם שהוא כמציאה ומשם המשכת השפעתם.

וזהו ג"כ "על זאת יתפלל כל חסיד", דהיינו שהצדיק יתפלל על כללות ישראל שיהא להם חסד ורחמים, כי חסיד הוא לשון חסד, והיו"ד הוא רמז ג"כ למדת חכמה שביד הצדיק להמשיך משם חסדים והשפעות, ואמר "לעת מצא" כשיגיע הצדיק לעת הזאת וימצא אותה, כי המידות {מידות של רחמים שכל יהודי מחויב לנהוג בהם} נקראים "עתים", כי הא"ס ב"ה אין שייך בו עת, רק המידות היו כמוסים בכח הא"ס ב"ה והגיע העת שיוציאם מכח אל הפועל ולכן נקראים עתים, וכשימצא הצדיק המידה הזאת, כי זה א"א להיות עומד במדריגה הזאת בתמידות רק הוא במציאה, והיינו לעת מצא, "רק לשטף מים רבים אליו כו", ר"ל "רק" הוא מיעוט, שממעט לשטף מים רבים הם הקליפות והנחשים מהשפעה הזאת ש"אליו לא יגיעו" שאין להם שייכות להשפעה זאת כנ"ל.

היוצא לנו מזה שהצדיק {כל יהודי} הולך במעשיו הקדושים ממדריגה למדריגה עד המצא ימצא המדריגה הזאת שאין להמנחשים-גויים שייכות בגווה. וזהו פירוש הכתוב "ויאמר אם לקרא לך באו האנשים" ובפרש"י שתקבל שכר והוא העוה"ז, "קום לך אתם" כי זה חלקך המגיע לך. אך "ויחר אף ה' כי הולך הוא" ר"ל כי תפס אומנותן של ישראל להיות הולך ממדריגה למדריגה כישראל, ויחר אף ה' כו', ולכן בסופו הרגו אותו בחרב. וזהו כוונת התרגום אונקלוס ארי לא נחשיא צבן דייטב לדבית יעקב כו', דהיינו שהם באים בטענה שהעוה"ז הוא חלקם המגיע להם ומעתה מאין להם לישראל חלק ונחלה בעוה"ז, ולכן אמר "כעת יאמר ליעקב כו" פירוש לזה צריך הצדיק {כל יהודי} להעלות למעלה עד עלמא דאתכסא לפנים ממחיצת מלאכי השרת ושם הוא רחמים גמורים וחסדים גדולים.

ה

טובו אוהליך כו'. איתא בגמרא שכל הברכות שנאמרו ע"י בלעם נתבטלו חוץ מן הפסוק הזה מה טובו. והטעם לזה נראה בהקדים לפרש פסוק "ולא אבה כו' לשמוע כו' ויהפוך כו'", יש לדקדק דמעיקרא אמר "ולא אבה לשמוע" משמע שלא רצה לשמוע אליו כלל, והדר כתיב "ויהפוך כו'" משמע ששמע אלא שהפכה לברכה. ונראה שהפירוש כך, דאיתא בגמרא "מתוך ברכתו של אותו רשע אתה יודע מה היה בלבו לקללם אלא שהפך הש"י לברכה", וכך פירוש הפסוק "ולא אבה" ר"ל שהקב"ה לא רצה לשמוע קללתו ולברכם בברכה שהיא היפך הקללה שחישב בלעם, אלא ברכם בברכה שאינו היפך הקללה, וכוונת הש"י ב"ה היה בזה כדי שלא יסבור בלעם שהקב"ה אינו חפץ לברך את ישראל אך לבטל מהם הקללה שלא תחול ולכן ברכם בהיפך מקללה, ולכן ברכם ב"ה בברכה אחרת למען ידע שכוונתו אינה כי אם לברך את ישראל ממש תמיד, וזהו "ולא אבה כו' ויהפוך" שהפך מחשבתו שרצה לקללם, והש"י ב"ה ברוב רחמיו לא די שביטל קללתו אף ברכם בברכה אחרת.

וזהו פירוש הפסוק "וירא בלעם כי טוב בעיני ה' לברך כו'", פירושו ג"כ כדלעיל, דהיינו שבלעם הבין שהקב"ה אין כוונתו רק לברך את ישראל ולא לבטל קללתו לבד, שאל"כ היה לברכם בברכה שהיא היפך הקללה, ולכן עלה בלבו של בלעם ג"כ לברך את ישראל וחישב מחשבה טובה עליהם, ונתן הש"י בפיו ברכת מה טובו, ולכן נתקיימה כי לא היה בה משום מחשבת קללה משא"כ בשאר הברכות.

וזהו פירוש הגמרא "מברכתו של אותו רשע" כו', והיינו ברכת מה טובו, והיא נקראת "ברכתו" כי לא חישוב בה קללה, משא"כ שאר הברכות שהיה בהם תערובות קללה וזה היה עיקר מחשבתו של אותו רשע בהם, ולכך נתקיימה זו דווקא. ופירוש "איך היה בלבו" קאי על שאר הברכות. והבן כי מתוק לחיד.

ו

יזל מים מדליו וזרעו במים רבים. ידוע כי הצדיק {המעביר על מדותיו} הוא הממשיך השפעות העולמות ולזה נקרא "דליו" שעל ידו בא השפע, וקי"ל ניצוק חיבור והוא כשר לטבול בו כמו במקוה עצמה, מאחר שנוזל מן הדלי אל הבור הוי חיבור לטהרה. והצדיק ג"כ הוא כך, שהשפע בא אליו ונוזלת ממנו אל מקורה למעלה ע"י דביקותו והוי ג"כ ניצוק והוי חיבור, ויכול להמשיך השפעות תמיד בלי הפסק בלי שום פעולה כלל רק בכח צדקותו כנ"ל. אך לפעמים צריך לעשות איזה פעולה כדי שלא יהיה למקטרג פתחון פה לקטרג, צריך לעשות איזה עובדא, מצוה או תורה או תפילה, ועל ידם ממשיך השפע, ואז נסתם פי המקטריגים מעליו ואין להם שליטה, כי בא בכח העובדא ההיא, והפעולה נקראת "זריעה", שהיא דבר הנראה כמו זריעה שזורעין כדי לפעול שיגדל התבואה אח"כ, כן הפעולה היא כדי להמשיך השפע. וזה פירוש הפסוק יזל מים מדליו, פירוש הצדיק ברוב דביקותו בלי פעולה יכול להמשיך ג"כ השפע הנקרא מים, שהם החסדים, "וזרעו במים רבים" ר"ל שהפעולה היא בשביל מים רבים הם הקליפות הנקראים מים רבים שלא יקטרגו. והבן.

ז

בדרך אחרת. תחילה נקדים פירוש בפסוק אחר ונבוא אל הביאור אשר לפנינו. והוא כי יש להקשות למה נענש משה רבינו ע"ה במי מריבה בהכותו הסלע, הלא הסכים הקב"ה על ידו דכתיב "ויצאו מים רבים", וכיון שעשה שלא כהוגן לא היה להסלע להוציא מים וכי עבד רחמנא ניסא לשקרי, **אלא נראה בוודאי חלילה לו לאיש האלקים שלא לעשות רצון הבורא ב"ה, אלא שדרך הצדיק תמיד לחזור אחר טובות ישראל, ואף שנראה לו איזה דבר קצת עבירה בעשותו הדבר ההוא אך שיהיה לטובות ישראל, עושהו ויקבל עליו אף להיות בגיהנם עבורם כי כל תשוקתו להטיבם.** ובאמת הצדיק יכול להמשיך השפע ע"י דיבורו הקדוש בלי שום פעולה גשמיות כלל, רק שלפעמים צריך הצדיק דווקא לעשות פעולה גשמיות, כי בדיבור אינו יכול לפעול כי אם לבני אדם המאמינים בזה שהצדיק יכול לפעול בדיבור, אבל אותם שאין מאמינים בזה צריך הצדיק להמשיך לו בדרך הטבע, ולזה צריך לפעולה גשמיות, בדרך משל אל החולה שאינו יכול לקבל הרפואות הטובים לו מחמת שהם חריפים ביותר וצריך לבקש לו רפואה קלה לפי טבעו שיהיה יכול לסבול, אף אם היה לוקח הרפואה החריפה היה יותר בריא, מה לעשות לו כיון שאינו יכול לסבול, והנמשל מובן. וכוונת משה רבינו ע"ה ג"כ שסבר אמת אם אדבר אל הסלע יהיה כרצון הבורא ב"ה, אבל לא אהיה יכול לפעול כי אם לאנשים הצדיקים כאשר בארנו, לכך מוטב אעשה פעולה גשמיות ויהיה טוב לכולם והכל שוין בטובה, ולזה הסכים הקב"ה על ידו בראותו כוונתו הטובה מאד, ולזה כתיב "ויצאו מים רבים" פירוש רבים שהיו בשביל רבים די לכולם כנ"ל.

וזהו "יזל מים מדליו" פירוש הצדיק יכול להמשיך השפע ע"י דיבורו, כי הדיבור נקרא "דל", **כי מי שרוצה לפעול בדיבור צריך להיות מוכנע כדל ואביון,** כמו שמצינו בדוד המלך ע"ה שעשה עצמו כעני בעת התפילה כמ"ש תפילה לעני, "וזרעו במים רבים" פירוש הפעולות הגשמיות שעושה והם כמו זריעה נחשבים, הם בשביל מים רבים, פירוש בשביל ריבוי השפע שיהיה ג"כ לאותן שאינם יכולים לקבל ע"פ הדיבור. והבן.

ח

וירא פינחס כו' ויקח רמח בידו. הדקדוק מפורש מה ראה, ורש"י הרגיש בזה ע"ש. ונראה דאיתא בילקוט ראובני וירא פינחס ראה מ"ם חתומה בדם פורחת להביא אותיות וי"ו תי"ו ונתיירא שח"ו שלא יהא מות לכן ויקח רמ"ח, פינחס גימטריא ר"ח, ונטל המ"ם וחיבר לשמו ונעשה רמ"ח. {פי' לקח את האות מ' ממות לחיים, לחיים רוחניים ולחיים גשמיים בעבור כלל ישראל}

ונקדים לפרש עוד פסוק אחד. "ואתם הדבקים כו'", דהנה אמרינן וכי אפשר לדבק בקב"ה אלא הדבק במדותיו מה הוא רחום כו', והנה העולמות נקראים מידות וצריך אדם לדבק עצמו ע"י עשיות המצות בעולמות, ואמנם גם העולמות הם גבוהים מעל גבוה וא"א לדבק בהם כי אם בעשות המצוה בשלימות, ולמדו לנו רבותינו איך נתנהג בעשיות המצוה, ואמרו מה הוא רחום, דהיינו הש"י המטיב לנו הוא הכל מצד הרחמים, כמ"ש חז"ל על פסוק מי הקדימני כו' כלום עשית מעקה אם לא נתתי לך בית, וכן בכל מצוה הש"י מקדים להאדם ואחר כך האדם עושה המצוה, וזהו "מה הוא רחום כו'", דהיינו בעשותך המצוה תעשה ברחמים, הא כיצד? היינו בדביקות גדול במסירות נפש בכל רמ"ח אברים, ובזה אתה מרחם על עצמך ונשמך כמ"ש ז"ל "מה יעשה אדם ויחיה ימית את עצמו", והיינו כמאמרינו במה שהוא ממית עצמו במסירות נפש בעבודתו בזה מחיה עצמו. וזהו "ואתם הדבקים" ר"ל הוי"ו מוסיף על ענין ראשון, היינו כשאתם מדבקים בהש"י ב"ה ע"י המצוות, תראו שתהיו גם אתם בהדביקות, פירוש תמסרו עצמכם בכל רמ"ח אברים ותכניסו הכל בהדביקות. {ומלמד אותנו הרבי איך אפשר להגיע למדריגה זו תמיד לחשוב רחמים על הזולת ולא להפסיק אפילו רגע אחד, ולחיות חיי מסירות נפש בשביל כלל ישראל}

והנה הדביקות הוא דבר התבוננות ועיוני בשכל {בלימוד תורה לעומק ההבנה} להסיר כל מחשבותיו רק שיהא חושיו ומחשבתו על הדבר הזה שהוא עושה, והוא הנקרא בשם "ראיה" שרואה בעין השכל להדבק בדבק טוב, וזהו "וירא פינחס", דהיינו בחשבו לעשות המצוה הזאת לנקום נקמת ה', ראה לעשות המצוה בדביקות גדול, "ויקח רמח" דהיינו כל רמ"ח אבריו ומסר נפשו והכניס כל עצמו בהדביקות, "וידקור את שניהם", ועי"ז השיב החימה מעל בני ישראל.

ט

בדרך אחרת. והוא ע"פ דאיתא בגמרא "לעולם ילמוד אדם תורה ומצוות אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה", נראה לפרש דהנה כל תורה ומצוות הנעשים בלי כוונה היא כגוף בלי נשמה, ונמצא כשאדם לומד תורה או עושה מצוה שלא לשמה נברא מזה רק הגוף לבד בלא נשמה, ולא כן הצדיק הקדוש הלומד לשמה שנברא על ידו רמ"ח אברים רוחניים, לפי מה שהרבי לימד אותנו מתחילת הפרשה שהצדיק פירושו העובד והמעביר על מידותיו הפירוש הוא שאותו אדם עצמו מתחיל בשלא לשמה ותוך כדי הלימוד לומד לשמה ונמשך הלשמה ומתקן את השלא לשמה { ויש יכולת ביד הצדיק הלומד לשמה להעלות התורה והמצוות של זה שלמד שלא לשמה, כי יכולת בידו להמשיך נשמה לתורתו של זה שעשה הגוף לבד. וזהו הפירוש "מתוך שלא לשמה בא לשמה" פירוש שהתורה היא תבוא ליד הלומד לשמה והוא יתקנה ע"י אברי הנשמה.

וזהו ג"כ יכול להיות כונת הפסוק "תפלה לעני כי יעטוף כו"', פירוש "עני" הוא הנקרא העני בדעת {בתורה ובתפילה}, ואינו יכול לכוין בתפילתו, ותקנתו שיחבר את עצמו עם הצדיק הגמור המכוין בתפילה והוא יעלה את תפילת העני עם תפילתו הזכה, כי תפילת העני נשארה בלא נשמה והצדיק נותן בה חיות ועי"ז תפילתו עולה. וזהו "תפלה לעני" איך יעשה שתקובל תפילתו לרצון? ומפרש הכתוב "כי יעטוף" פירוש שיתחבר עם הצדיק גמור, ויעטוף הוא לשון חיבור, וזהו "ולפני ה' ישפוך שיחו", פירוש שהצדיק ישפוך את השיחה של העני לפני ה' לקבלה באהבה.

וזהו פירושו גם כאן, "וירא פינחס", דהלומד תורה לשמה נקרא הלימוד הזה בשם "ראיה", כי כוונתו בלימודו לראות המצוה הכתובה בלימוד ההיא למען עשותה, משא"כ הלומד שלא לשמה כוונתו כדי להקרא רבי, וזהו "וירא פינחס" הכתוב מעיד עליו שתורתו היה לשמה הנקרא בשם ראיה, והנה זמרי היה נשיא שבט מישאל והיה גדול בתורה, וכאשר ראה פינחס שעשה המעשה ההוא, הבין שתורתו היה שלא לשמה כל מה שלמד, ונמצא שלא נברא מתורתו רק הגוף של התורה ולכך "ויקח רמ"ח בידו" פירוש את הרמ"ח אברי הגופיים של זמרי לקח בידו לתקנם ולהשפיע להם חיות בתוכם. { וזה מעלת המלמד הרבי והתלמיד/החסיד הלמד, שהתלמיד מקבל את ההבנה של רבו וממילא ילמד כרבו לשמה ונתקן ממילא מה שלמד לא לשמה { וק"ל. { וקל מאוד להבין }

ובדברי הרבי המתוקים הבנתי על נכון פירוש המשנה לא הבישן למד ולא הקפדן מלמד. שהרי כמעט לא שייך שאדם יתחיל ללמוד לשמה כי לכל אחד יש עוד הצטרפויות אישיות ולכן מתבייש ללמוד את כתב המלך היא התורה הקדושה. אומרת המשנה אל תתבייש מפני המלך שאתה לומד לא לשמה, כי לא הקפדן מלמד הרבי שמלמד אותך תורה לא מקפיד על זה והוא יתן לך הכוונה נכונה תוך כדי לימוד וכשתבין היטב את עומק ההבנה בסוגיא ומתיקות התורה ללא ספק תלמד אחר כך לשמה, והלימוד ההתחלתי שהיה שלא לשמה יתחבר ויתעטף ויהיה כאחד עם הלשמה לנחת רוח לפני השם.

ולהבין את הענין ביתר שאת איך הבנה על ידי המלמד/הרבי מכשירה ומחברת את הלימוד שלא לשמה לשורשה. מובא בספה"ק מאור עינים פרשת כי תשא וזה לשונו הק':

אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זכרהו דנוע תועלת ההתקשרות אדם בחבירו הוא תועלת גדול אך כל זה הוא כשהן במקום אחד אז באפשר להיות התקרבות ביניהם אך כשנפרדין איש מעל אחיו זה בכה וזה בכה נפרד גם כן הקשר שביניהם וצריך למצוא עצה איך לעשות הקשר אף לאחר שנפרדין זה מזה לכך נותנת בגמרא עצה לזה ואומר אין לך עצה אחרת שאל יפטר אדם מחבירו לעולם אפילו לאחר שנפרדים זה מזה אלא מתוך דבר הלכה שאז בודאי יהיה הקשר אמיץ ביניהם כי מחמת שזה שומע דבורו של חבירו שמדבר עמו דבר הלכה שהוא שכל לילך בדרך ה' והשכל של המדבר נכנס במוחו ושכלו של המקבל ועל ידי זה נעשה אחדות בשכלם כי הדברים מקשרין את שכלם יחד וזהו שמתוך כך זכרה שלא ישכח הקשר שביניהם והבן:

דבריו המתוקים והנפלאים של הרבי שייכים בכל אדם ובכל זמן ללא יוצא מן הכלל. ושאלו אותי כמה אנשים איך מממשים את בפועל בהליכות חיינו, בהוסיפם שיש הרבה כתות בעם ישראל שאומרים שהם המה הלשמה, והם הדבקים בה' ביותר, וצריך להיות דבוק ברבותיהם דווקא, ובזה מקיימים את דבריו של הרבי. ובמציאות לא רואים שהם באמת מתקדמים בהבנת התורה וכו' אכמ"ל, הסברתי להם. שדבר ראשון ובסיסי ביהדות להתבונן כל אחד בעצמו, ויש תורה וספרי יראים, וגם הרבי שלנו הרבי הנועם אלימלך אומר וחוזר ואומר לאורך כל ספרו הק', שהבנת התורה ושכל הישר מגיע לאדם אך ורק כשלומד תורה מתוך תשובה, ומחשבות תשובה, ועבודת המידות, ורק כך זוכים לתורה, ללמוד תורה לשמה. דבר שני הרבי מדגיש חזק בכל ספרו שהתחברות לצדיק לא הפירוש לאדם עוצמתי ושלטון שהחליט או שהחליטו שהוא צדיק. אלא בכל אחד יש בו שרשי צדיק על ידי זה שעובד על המידות.

ובסיכום דברי הרבי ולהנהגה למעשה מובא בספה"ק נפש החיים שהיה ראש ישיבה והעמיד תלמידים והוא היווה את היסוד והשרשים ללמוד וללמד תורה בהתמדה ובהבנה בשמחה ובטוב לבב כתב ספר שלם על כך אנחנו נצטט ממנו מה שכתב כעין המשך מדבריו של הרבי על "לעולם ילמוד אדם שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה" ומבאר כדברי הרבי ממש שתמיד מתחילים שלא לשמה ותוך כדי מתיקות הלימוד לומדים לשמה והלימוד הקודם שלא לשמה מתחבר ומתעטף ונחשב כאחד עם הלשמה.

וזה לשונו הק' בספה''ק נפש החיים בפרקים. ג'

אר"י א"ר לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפי' שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה. א"כ גם עסק התורה שלא לשמה נמי עדיפא ממצות לשמה מזה הטעם עצמו שמתוך שלא לשמה בא לשמה: וגם כי באמת כמעט בלתי אפשר לבא תיכף בתחילת קביעת לימודו למדרגת לשמה כראוי. כי העסק בתורה שלא לשמה הוא למדרגה שמתוך כך יוכל לבא למדרגת לשמה ולכן גם הוא אהוב לפניו יתב' כמו שבלתי אפשר לעלות מהארץ לעליה אם לא דרך מדרגות הסלם.

ולזה אמרו פסחים נ' ע"ב לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפי' שלא לשמה אמרם לעולם ר"ל בקביעות היינו שבתחלת לימודו אינו מחויב רק שילמוד בקביעות תמיד יומם ולילה.

ואף אם לפעמים ודאי יפול במחשבתו איזה פניה לגרמי' לשום גיאות וכבוד וכיוצא עכ"ז אל ישים לב לפרוש או להתרפות ממנה בעבור זה ח"ו אלא אדרבה יתחזק מאד בעסק התורה ויהא נכון לבו בטוח שודאי יבא מתוך כך למדרגת לשמה וכן הוא ג"כ בענין המצות עד"ז.

ומי שימלאו לבו לבזות ולהשפיל ח"ו את העוסק בתורה ומצות אף שלא לשמה לא ינקה רע ועתיד ליתן את הדין ח"ו: ולא עוד אלא שנמנה בדברי רז"ל בברייתא ר"ה י"ז א' בין אותם שאין להם חלק לעה"ב לגמרי חס ושלום וגיהנם כלה והם אינם כלין והם האפיקורסין. וכן במשנה ר"פ חלק, מנו את האפיקורס בכלל אותן שאין להם חלק לעה"ב. ואמרו בגמ' שם צ"ט ב' רב ור"ח דאמרי תרומיהו זה המבזה תלמידי חכמים. ור"י וריב"ל אמרי שאפי' המבזה חבירו בפני ת"ח נמי אפיקורוס הוי. ואף אם אומר מאי אהני לן רבנן, לדידהו קרו לדידהו תנו, הרי זה בכלל אפיקורוס. מבזה ת"ח. וגם מגלה פנים בתורה נמי מקרי ח"ו. והרי זה איבד חלקו בחיי עולם הרחמן יצילנו.

וכן הר' יונה ז"ל בשער התשובה שמנה סדר מדרגות חומרת העונשים ומדרגה האחרונה מנה את הכת שארז"ל עליהם שאין להם חלק לעה"ב, ומנה ג"כ שם המבזה ת"ח בכלל זאת הכת. וכן מנה אותו הרח"ו ז"ל בשער הקדושה בכלל אותה הכת וכל חומר עונשו הנורא הזה הוא מטעם על שהוא במורידי אור מעלת התורה"ק וחיללה ח"ו כמו שהאריך בזה הרבינו יונה ז"ל שם ע"ש דברי קדוש ה' (וכתב הוא ז"ל שם שגם עיקר העונש של כל המנויים שם באותה הכת הוא ג"כ רק מפני חילול כבוד התורה"ק רח"ל).

כי כיון שהוא משפיל ומבזה את העוסק בתורה שלא לשמה, הרי הוא מרפה את ידיו מעסק התורה, ולא יוכל לבא לעולם למדרגת לשמה, להיות ת"ח גמור. והרי ודאי מקרי בזה מבזה ת"ח, ואין לך חילול שמו יתב' ותורתו הק' יותר מזה. וכבר השפיל והוריד את יקר תפארתה של התורה"ק לארץ, יגיענה עד עפר. והרס גם את כל העבודה בכללה ח"ו, כי אין עבודתו יתברך מתקיימת כראוי בעדת ישראל, בלתי ע"י התלמידי חכמים עוסקי התורה"ק יומם ולילה, כי עיני כל ישראל עליהם, לדעת מה יעשה ישראל להורות להם הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון. א"כ האיש אשר יבא לגרום שלא יהיו תלמידי חכמים מצוים בישראל, הרי כבר הרס גם כלל עבודתו יתב' לגמרי, כי ישארו עדת ישראל ח"ו ללא תורה וללא מורה ולא ידעו במה יכשלו ח"ו וכעין זה כתב ג"כ רבינו יונה ז"ל שם ע"ש:

לזאת אתה צריך ליזהר אדרבה לכבד ולהגביה ככל אשר בכחך את כל העוסק ומחזיק בתורת ה' אפילו שלא לשמה כדי שיאחז צדיק דרכו בל יתרפה ממנה ח"ו. כדי שיוכל לבא ממנה למדרגת לשמה:

וגם אם נראה שכל ימי חיו מנעוריו ועד זקנה ושיבה היה עסקו בה שלא לשמה, ג"כ אתה חייב לנהוג בו כבוד, וכ"ש שלא לבזותו ח"ו, שכיון שעסק בתורת ה' בתמידות בלתי ספק שהיה כונתו פעמים רבות גם לשמה. כמו שהבטיחו רז"ל שמתוך שלא לשמה בא לשמה. כי אין הפי' דוקא שיבא מזה ללשמה עד שאח"כ יעסוק בה תמיד כל ימיו רק לשמה, אלא היינו שבכל פעם שהוא לומד בקביעות זמן כמה שעות רצופים אף שדרך כלל היתה כוונתו שלא לשמה, עכ"ז בלתי אפשר כלל שלא יכנס בלבו באמצע הלימוד עכ"פ זמן מועט כונה רצויה לשמה. ומעתה כל מה שלמד עד הנה שלא לשמה נתקדש ונטהר ע"י אותו העת קטן שכיון בו לשמה:

דברי תורה צריכים חיזוק מהזוהר הק' בפרשתינו

ולהשלים את דברי החיזוק מה שלמדנו בספרו הק' של הרבי בכל הפרשה בלימוד התורה הק'. ראוי לנו ללמוד בזוהר הק' פרשתינו איך צריך ללמוד ולהתיגע בהבנת התורה

תו פתח רבי פנחס ואמר, (דברים כ"י"ט) כי תצור אל עיר {ללמוד תורה} ימים רבים {כי הם חיינו ואורך ימינו} להלחם עליה לתפשה וגו', א. להלחם עם ההמפריעים שלא מניחים לנו ללמוד תורה כראוי וכנכון. ב. לתפשה להשיג אותה להתמיד בלימוד ולהבינה נכון ואז נהיית תורתך {כמה טובין אינן ארזין ושביילין דאורייתא, דהא בכל מלה ומלה, אית כמה עיטין, כמה טבין לבני נשא, כמה מרגלאן דקא מנהרין לכל סטר {מרגליות המאירים בכל הצדדים שלנו, דרכי הליכות חיינו}, ולית לה מלה באורייתא, דלית בה כמה בוצינן מנהרין לכל סטר {נרות דולקים המאירים באור חזק בכל הצדדים רמז למהלכי החשיבה של האדם}. האי קרא איהו כפום פשטיה. ואית ביה כפום מדרשיה. ואית ביה חכמתא עלאה, לאזדהרא למאן דאצטריד. זכאה חולקיה מאן דאשתדל באורייתא תדיר.

ומה היא החכמה העליונה ועד כמה צריך להשתדל

מאן דאשתדל בה, מה פתיב ביה, (תהילים א' ב' ג') כי אם בתורת יי חפצו ובתורתו יתגה יומם ולילה, ויהיה כעץ. אמאי דא סמך לדא. אלא מאן דאשתדל באורייתא יומם ולילה, לא ליהוי כאעא יבישא, אלא כעץ שתול על פלגי מים. מה אילן אית ביה שרשין, ואית ביה קליפין, ואית ביה מוחא, ואית ביה ענפין, ואית ביה טרפין, ואית ביה פרחין, ואית ביה איבא. שבעת זיניו אליו, סלקין לשבעה עשר, לשבעין. אוף מלין דאורייתא אית בהו פשטא דקרא. דרשא. רמז, דקא רמזי חכמתא. גימטריאות. רזין טמירין. רזין סתימין אליו על אליו. פסול וכשר. טמא וטהור. איסור והיתר. מפאן ולהלאה, מתפשטאן ענפין לכל סטר. ויהיה כעץ ודאי, ואי לאו, לאו איהו חכם בחכמתא.

א. השתדלות. יומם ולילה 24/7 בשבתך בביתך ובכלתך בדרך ובשכבך ובקומך!! וכן אדם חייב להשתמש עם כל שבעת הכלים שיש לו והתכונות שיש בו כדי להבין לעומק את התורה הקד'. כמו עץ כדי שיישמר ויוציא את הפירות שלו טובים איכותיים צריך להשתמש מאה אחוז בכל שבעת התהליכים והכלים/התכונות שבו. אותו דבר האדם כדי לקיים מצוות לימוד התורה חייב להשתמש בשבעת הכלים/התכונות שיש בו, בחמשת החושים שלו ובצלילות מוחו ובלבו 'לב שומע להבין'.

ב. חכמה העליונה. מלין דאורייתא אית בהו פשטא דקרא. דרשא. רמז, דקא רמזי חכמתא. גימטריאות. רזין טמירין. רזין סתימין אליו על אליו. פסול וכשר. טמא וטהור. איסור והיתר. ומשתמש בעשרה כלי הלימוד מהקל לקשה, הראשון פשוט וכו' ובהמשך רזין דרזין סודות בסודות, רזין טמירין ורזין סתימין. ויותר עמקות ויגיעה: פסול וכשר. טמא וטהור. איסור והיתר. עד לימוד בהתמדה בעומק ההבנה ומתיקות.

ואי לאו, לאו איהו חכם בחכמתא. ואם לא עושה כן הוא לא חכם בחכמת התורה ולא בחכמת האמת וכל הלומדים תורה כמו שלמדנו הם המה החביבין הבלעדיים אצל השם ית'. ובזכותם ה' מציל אותנו ממחבלים והם המגינים על ארץ ישראל

תא חזי, כמה חביבין אינן דמשפדלי באורייתא קמי קודשא בריה הוא, דאפילו בזמנא דדינא תליא בעלמא, ואתייהיב רשו למחבלא לחבלא, קודשא בריה הוא פקיד ליה עלווייהו, על אינן דקא משפדלי באורייתא. ויהי אפר ליה קודשא בריה הוא, כי תצור אל עיר, בגין חוביהון סגיאיין דחטאן לקמאי, ואתחייבו בדינא. ימים רבים, מאי רבים. (תלתא יומא, דא בתר דא, אקרי ימים רבים, אוף הכא כי תצור על עיר, ימים רבים) תלתא יומין, דא בתר דא, דאשתמודעא דבר במתא. מנלן דמים רבים תלתא יומין אינן, דכתיב, (ויקרא ט"ו: כ"ה) ואשה פי יזוב זוב דמה ימים רבים. וכי ימים רבים אינן. אלא תלתא יומין דא בתר דא, אקרי ימים רבים. אוף הדין כי תצור אל עיר ימים רבים, תלתא יומין דא בתר דא, דאשתמודעא דבר במתא. תא ואפקיד לה על (כל) בגי ביתי. לא תשחית את עצה, דא תלמיד חכם דאיהו במתא, דאיהו אילנא דחיי, אילנא דיהיב איבין.

אבינו אב הרחמן המרחם רחם עלינו ותן בלבנו בינה להבין ולהשפיל לשמע ללמוד וללמד לשמר ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה:

יהי רצון מלפניך שיבנה בית המקדש במהרה בנגינתו ותן חלקנו בתורתך: ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות: וערכה ליהנה מנחת יהודה וירושלם כימי עולם וכשנים קדמוניות

היכל הפרשה

להבין ולהשכיל ללמוד וללמד בהיכל הפרשה * גיליון 34 פרשת בלק * חודש תמוז תשפ"ה * 7660090@gmail.com

התנהגות נכונה וראויה הפועלת ישועות ומזרזת את הגאולה בפרשת בלק כפי שמלמד הרבי המאור ושמש בשם הרבי הנועם אלימלך

הרבי המאור ושמש מתלמידיו המובהקים של הרבי הנועם אלימלך מליז'ענסק ממשיך דרך רבו ואת דרך הבעש"ט ללמוד מכל מאמר בתורה הק' איך ראוי להתנהג בדרך השם בכל הדורות ומלמד אותנו המאור ושמש לימוד גדול על אחדות ישראל איך לפעול ישועות גדולות לעם ישראל עד כדי גאולה שלימה. רק ללמוד קצת ולהבין את דבריו לא להבין את דבריו רבותינו כווארטים או אמרות אלא לקרא במתינות ואז וודאי שנזכה גם להפנים ולהתנהג כמו שהם מלמדים אותנו אפילו כשנסיים לקרא את המאמר.

וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי. ויגר מואב מפני העם וכו' ויאמר מואב אל זקני מדין עתה כו'. יש להבין על אמרו כל אשר עשה ישראל לאמורי ולא אמר מה אשר עשה לעוג מלך הבשן שהיה יותר גבור עד שנתירא משה רבע"ה ממנו ואמר לו הקב"ה אל תירא אותו וכו' עוד קשה קושית רש"י ז"ל ויאמר מואב אל זקני מדין הלא מעולם היו שונאים זא"ז ומה שתירצו ז"ל משל לשני כלבים כו' עד מיראתן של ישראל עשו שלום כו' עדיין אנו צריכים למודעי. ועוד ראוי להתבונן על אמרו עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו מה זה לשון הקהל הול"ל ישראל או העם מה הקהל. הענין הוא כך שהעיקר הכל הוא התחברות ישראל שיהי' אהבה ואחזה וריעות ביניהם והדבר הזה פועל ישועות גדולות ומסלק כל המקטריגים כדכתיב חבור עצבים אפרים כו' הנח לו.

וכן שמעתי מפי אדומ"ר בוצינא קדישא מו"ה אלימלך זצוק"ל כששאל אותו ביחוד הצדיק המפורסם בוצינא קדישא אחיו מו"ה משולם זושא זללה"ה הייתי אז אצלם כששאל אותו בז"הל אחי למוד לי זה שאתה הוא פועל ניסים ונפלאות ומעשים נוראים שאוכל ג"כ לפעול כך. כלל הדברים בקיצור שהשיב לו אדומ"ר שהוא ע"י התחברות הצדיקים ואהבה וחיבה וריעות ביניהם עי"כ נפעלים ונעשים כל הניסים וכל הפעולות והמעשים נוראים והודה הצדיק הנ"ל לדבריו ואמר בוודאי כי זה עיקר הכל.

ואיתא ג"כ בגמרא דסנהדרין כינוס לצדיקים נאה להם ונאה לעולם דהיינו כנ"ל. והנה ידוע שבזמן הזה שבאו על ישראל בלק ובלעם ה' הדור ההוא עדה שלימה שכבר מתו דור המדבר שנגזר עליהם כו' והם היו מוכנים לבוא לא"י חוץ מאותן כ"ד אלף שמתו בדבר בלעם ע"י עצה של בנות מואב אח"כ אבל מתחלה היו כולם קדושים עדה שלימה והי' ביניהם אהבה וחיבה ואחזה ושלום ועי"כ נפלו לפניו שני מלכי אמורי סיחון ועוג מלך הבשן שהיו שקולין ככל ז' מלכי כנען לפי שהי' שלום ואהבה וחיבה ביניהם כידוע שבימי אחאב המלך הגם שהיו עו"ז ומפני השלום שהי' ביניהם כבשו כל המלחמות ומכ"ש כאן בימי משה רבינו ע"ה שהי' שלום ביניהם והיו קדושים שמכ"ש שכל שונאיהם היו נוכלים תרתם.

וזהו אמרו וירא בלק וירא הוא לשון הבנה (כמו וירא וירץ לקראתם שדרשוהו חז"ל לשון התבוננות) וביאורו שהבין שכל אשר עשה ישראל והכו מלכים אדירים היו בשביל לאמורי פי' כמו את ה' האמרת היום שהוא לשון גודל אהבה וריעות שהצלחתן הי' מפני הוקף האהבה אשר ביניהם ע"כ ויגר מואב מפני העם ויאמר מואב אל זקני מדין שהגם שמעולם היו שונאים זה לזה עשו שלים ביניהם לדמות אל ישראל עם הקדוש כי הקליפה הולך אחר הקדושה כקוף בפני האדם אכן באמת לשוא עמלו כמו שאמרו חז"ל כינוס לרשעים אוי להם כו' ואיתא בזו"הק שארי בחיבורא וסיימי בפרודא ע"כ ויאמר וכו' עתה ילחכו הקהל ביאורו הקהל דייקא שמפני אשר הם נקהלים יחד באהבה וחיבה ע"כ ילחכו וכו' כלחוך השור את ירק וכו' פי' בלחיכה אחת ובלי טורח ועמל כי מפני התחברותם נעשים להם ניסים ונפלאות בלי טורח כלל כנ"ל.

עוד על פסוקים הנ"ל בהתעורר עוד איזה דקדוקים א' הדקדוק הנ"ל הלא עוג מלך הבשן הי' מלך גבור יותר מסיחון מלך האמורי ולמה נתיירא כשראה מה שעשו ישראל לאמורי ולא נתיירא כשראה מה שעשו ישראל לעוג עוד קשה שאמר הכתוב ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא. וכי נצחונם הי' על שהיו עם רב הלא הם בעצמם ראו את ישראל נוצחים שלא כמנהג העולם כמו שפירש"י ז"ל מה ראה מואב ליטול עצה ממדין כיון שראו כו' עיי"ש וא"כ מה הוא הנתינת טעם כי רב הוא גם קשה על אמרו כי רב הוא הי' לו לומר כי רב הם שמלת הוא היא לשון יחיד ואין שייך אצל רבים.

ונראה בזה דהנה הצדיקים ע"י יחודם בשמות ההיות הקדושים מעוררין הרחמים על כנ"י והסט"א נתכנע לפני הקדושה. אך לאו כל אדם יכול לפעול ע"י כוונתו בשמות הקדושים כי לא בכוונה לבד תלי' מלתא רק אם הוא עובד את הש"ית באמת ולומד תורה לשמה בד"ור איש אשר כזה הגם שאינו מכין בשמות הקדושים כיון שכל מה שמוציא בשפתיו הוא בקדושה ובטהרה ע"כ בכל אמרותיו הן בלשון הקודש והן בשאר לשונות הוא מעורר למעלה הכ"ב אתוין דאורייתא מפני שהוא עוסק בתורה לשמה א"כ ממילא נתייחדו היחודים ונפעל ניסים ונפלאות לישראל ושורש לזה שיתיחדו היחודים הוא כשיש אחדות בישראל כנ"ל כמו שמצינו בגמרא דורו של אחאב אע"פ שהיו עובדי ע"ז ירדו למלחמה ונצחו מפני שהי' אחדות ביניהם וכ"ש כשיש אחדות בישראל והן עושקים בתורה לשמה מיחדין ע"י דיבורם השמות ההיות הקדושים ובהם מכניעים את כל נגדם וכל מה שהם אומרים בפיהם הקב"ה ממלא רצונם והנה יניקות הסט"א הוא מהקדושה כנ"ל לפיכך בלק שהי' מכשף גדול הביט מתוך עומק חשכת הקליפות אל הקדושה שיניקתו הי' מהקדושה וראה שישראל מעוררין באמירת פיהם השמות היות של רחמים ומכניעים הסט"א לפני הקדושה והבין שזאת הוא מפני שיש ביניהם אחדות כנ"ל והם כולם כאיש אחד בלב אחד לכן ירא לנפשו מפניהם

וזה ביאור הכתוב וירא בלק בן ציפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי פי' ראה מה שישראל פועלים ע"י אמירתם כי הר"ת של "וירא" בלק "בן" ציפור "את" כל "אשר" עשה "ישראל" לאמורי עולה רל"ב כמספר השמות ע"כ ס"ג מ"ה ב"ן ור"ל שראה שע"י אמירתן הן מיחדין השמות היות ש"ר והבין מה שבכוונתו להמשיך כ"כ ע"י אמירתם הוא מפני שיש אחדות ביניהם וירא לנפשו מפניהם. וזהו ויגר מואב מפני העם ומחמת מה אמר הכתוב כי רב הוא ר"ל הגם שרב הם יכולים להקרא בלשון יחיד הוא שיש אחדות ביניהם וכשיש אחדות ביניהם הם מפילים כל הקמים עליהם על ידי אמירה בלבד. לזאת ירא מואב מפני בני ישראל. ע"כ מהספר הק' מאור ושמש פר' בלק

הרבי הנועם אלימלך מבאר זאת היטב בכי"ק בספר ליקוטי שושנה. כמו שיש טוענים אני צריך, כולה שלי, ועוד טענות שונות ומשונות, הצד השווה שבהם שכל אחד רוצה שיהיה רק לו ולא לשני. וגם אנשים בלי שום נגיעה לשלטון ושררה נדמה להם דבר ראשון אני צריך לדאוג לעצמי ולבני ביתי ואין צורך להאריך מה התוצאות, התחברות אהבה ואחוה וחיבה ושלוש וריעות ודאי שאין ביניהם, כיסופי אהבה מאן דכר שמה שאין ביניהם. אז איך יהיה ישועות וגאולה ?? .

כתב הרבי מעומק לבו וזה לשון קדשו:

אמרו בגמרא מי שיש לו צעקת לגימה על חבריו ודומם הקב"ה עושה לו דין. נ"ל הפירוש מפני שהאדם יש לו להתפלל תמיד בעד חבריו, שלעצמו אין יכול לפעול כל כך, שאין חבוש מתיר כו', אבל על חבריו הוא נענה מהרה, וכל אחד יש לו להתפלל בעד חבריו, ונמצא זה פועל לזה חפצו וזה לזה עד שכולם נענים. וזהו שאמרו "ישראל ערבים זה לזה", פירוש עריבין לשון מתיקות כמו וקולך ערב, מפני שממתיקין זה לזה בתפילתם שמתפללין כל אחד בעד חבריו ועל ידי זה הם נענים. ועיקר התפילה היא במחשבה, מפני שבמחשבה יכול בנקל להתקבל תפילתו, בעבור שאין עליה קטרוג. וזהו פירוש "כל מי שיש לו צעקת לגימה על חבריו" שצועק בשביל חבריו שאין לו פרנסה, "ודומם" פירוש שמעלה תפילתו בעולם המחשבה, "הקב"ה עושה לו דין" פירוש שפועל רצונו הטוב ונענה בתפילתו. עכ"ל

מלמדים אותנו רבותינו הק' דווקא בגלל שהכל שלך ומגיע לך ואתה רוצה וגם צריך בשבילך. תשקיע במידות טובות, תתפלל דווקא על צרכי חברך, ולא על שלך. וכשינהגו ככה כולם יהיה פלאי פלאות של ישועות והגאולה תהיה תכף ומיד ממש. ודבר זה יתכן רק על ידי התחברות אהבה וחיבה כל אחד לחברו.

וכשאין אהבה וחיבה איש לזולתו זהו חורבן העולם וגורם שלא יהיה ישועות, וכבר אמרו רבותינו שבית המקדש השני נחרב מפני שנאת חנם ועדיין אנחנו כבעת החורבן ולא נבנה בית המקדש כי עדיין שנאת חנם מרקדת בינינו. לא אמרו חז"ל כשיהיה אהבת חנם יבא משיח, כי זה נתון לפירושים. אלא כל זמן שאדם לא מעביר על מידותיו ושם בצד את הצטרפויותיו ומרב אהבת הזולת חושב על חברו, עדיין לא הסיר את שמלת שבי-שנאת חנם מעליו. וכשכל אחד ואחת ישתוקק ויכסוף שצרכי השני יקוימו, ויתפלל על זה, נזכה במהרה לגאולה השלימה, אמן.

רבותינו הקדושים לא דברו על זולתם וק"ו אנחנו הלומדים אסור לנו אפילו להרהר על שום אדם זולתנו וק"ו על גדולי ישראל שח"ו אינם נוהגים כדברי רבותינו. אלא בדברי תורתם לימדו אותנו שכל אחד במחשבתו ובהליכות חיו יתרגל עבודת המידות ואת דברי המוסר שלומד יתבונן על עצמו ועל מעשיו בלבד, הוסיף על ענין זה הרבי הנועם אלימלך, שאפילו אם אני רואה בעל עבירה שאין עליו שום לימוד זכות לא להעיר לו ולא להאיר לו. אלא להבין שהקב"ה שלח לי להתבונן במעשים שלי אם ראויים הם, ולבכות, ולעשות תשובה, ולבקש מאת ה' מחילה סליחה וכפרה, על העבירות שלי כי לכן שלח לי תזכורת וזה מה שראיתי שהשני כביכול עבר עבירה, ורק כך הבעל עבירה בעצמו יתעורר בתשובה שלימה

ונזכה במהרה לבנין בית המקדש ויקוים בנו התפלה וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות

בברכת טוב עין הוא יבורך

ברכת השלום

וישא משלו ויאמר. כותב זקני הרה"ק רבי נח גד ויינטראב זצוק"ל הקב"ה שם בפי בלעם כל כך הרבה ורק ברכות, מדוע לא שם בפיו את הברכה הכי חשובה והיא ברכת השלום. שהרי כך לימדנו רז"ל לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום ועוד ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. וההסבר הוא שבאמת הקב"ה שם בפיו את ברכת השלום ובלעם קיים את מה שכתוב בתורה אשר ישים ה' בפי אותו אשמור לדבר. שלום שמו של הקב"ה התעקם בפיו של הטמא בלעם ונהיה משלו. וכדרך הברכות שפותחים בשלום גם בלעם פתח בשלום ויצא מפיו משלו אותיות שלום רק ההבדל בין מ' פתוחה לס' סגורה. בקדושה המם שלימה, בקדושה שמו של הקב"ה שלום שלימות, אותו שם שיוצא מפי אדם טמא נהפך למשל ולשניא ומתהפך סדר האותיות, נסדקת השלימות הבנויה ונהפך למשל בעלמא.

ואפילו שהקב"ה שם בפיו ברכות שהתנגד להם כגון טובו אהלך יעקב לא יכל שלא לברך את ישראל בזה ויצא מפיו דבורי קודש כביכול שכינה מדברת מתוך גרונו, וכן את ברכת השלום הקב"ה שם בפיו ורצה לומר שלום אבל התעקם ונהפך רק למשל. עכ"ל

הלימוד בזה לנו כמה אדם צריך להשגיח בקדושה ומה שפחות להורות היתר לעצמו בעניני קדושה. נכון שהקב"ה שוכן אתם בתוך טומאותם, ונכון שדברי תורה לא מקבלים טומאה ומאור שבה מחזיר את האדם בתשובה. מכל מקום השלום וברכת השלום כלי המחזיק את הברכה שזה השלום מתעקמים ונהפכים למשל.

כשהשלום מתעקם ונסדק מהשלימות והישרות שלו, זה לא נהפך למשל ונמשל, זה לא שהשלום יורד דרגה-מעלה אחת, זה לא שאנחנו נבין את המסר הנרמז במשל וזה לא מעידה קטנה. כש השלום נסדק סדק שבקושי נראה לעין זה התרסקות, כש השלום מתעקם קצת אין בו ממש אפילו לא רמז או שרש של יהדות, זה משל כמו שאומרים אמרות כנף שאינם מחייבות כלום דהיינו היפך הקדושה.

שלום בלשון הקודש יש לה מהות ועומק השלום זה שם עצם. כשאני אומר שלום בלשון הקודש פירושו יחוד השם, ועוד פירוש אני מסכים ומעריך מוקיר ומכבד את הזולת. ולא חס וחלילה שהאחר יכנע אלי או לעוצמה שאני משדר לו. העומק שבזה. תוצאה של עבודת המידות בלימוד ותרגול נכון, והכנעה לדברי התורה הק' ולא לאשיות מסוימת בלבד. והיא השלום שעליה נאמר לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום ועוד ה' עוז לעמו יתן ומהי העוז והעצומה, ה' יברך את עמו בשלום! (לא קשה להבין)

שלום בשפת הסלנג עברית היא קוד של נימוס אין לה חוזק אין לה מהות ואין בה שום ערך וממילא אינה כלי שמחזיק ברכה כלל, כי זה לא כלי, המלה שלום בשפת הסלנג היא כביכול חומר גלם שהמשתמש בה מעבד אותה כרצונו. פעמים יאמר אותה בחיוך, פעמים בתקיפות ובזעף, על פי רב לא יכול לפרגן להגיד שלום למי שאינו חפץ בו, אין ספור פעמים כל אחד נפגש עם זה, המילה שלום, או כל טוב, או זיי געזונט, נאמרת בהבהרה שלא משתמעת אלא לאמור השיחה הסתיימה, אין לי אינטרס בך, לא מעוניין נקודה. ואם השומע לא מבין את שפת בלעם, אז השלום נאמרת בסבר פנים האומרת עוף לי מהפרצוף כמו שאמר פרעה למשה רבינו. (לצערינו)

וכך כתב הרה"ק רבי איציקל מפשעוורסק זצוק"ל במכתב לנכדו: יש לי ריב עם הפרומערס פרו"מ ר"ת פול-הרבה רשעות וללא מצוות. שלא אומרים בוקר טוב אחד לשני בבוקר שזה נגד התורה הק'. ובהלכה מפורש מובא שצריך לומר בוקר טוב ושלום אפילו לפני התפילה, אסור ליחד להקדים שלום לזולת לפני התפילה, אבל כשנפגשים כך בדרך הילוכם בבוקר חובה להקדים שלום, ועוד הגמרא בברכות כותבת שמי שלא מחזיר שלום הרי זה גזלן ותפילתו לא מתקבלת והתפילה נקראת תועבה רח"ל, ולכן זה בער להרה"ק הנ"ל דבר השלום עד כדי ריב עם בני קהילתו. (תוכן דבריו הק')

רבי יש לו ריב עם בני קהלתו ? הם לא מבינים מה שמדבר איתם? בפרט שהוא היה מפורסם בכל העולם ליהודי קדוש. ההסבר בזה הוא כך, כי בעצם כל אחד מחליט בעצמו לקיים מה שבהבנתו, וכמה שהרבי הסביר להם את המושג אמירת שלום זה לא נתפס אצלם, כי הם מבינים ששלום זה סלנג, דיבור נימוסי, חומר גלם שאני ישתמש בו כרצוני, וממילא אני לא יכול להגיד בוקר טוב לזולת כי אני לא מסמפט אותו, ויש לי תירוץ של דקדוק ההלכה אפרומער כנ"ל, והרבי לא מבין אין שלום לרשעים אמר ה' ואפילו בברכות בלעם שכל ברכותיו על פי השם לא מובא ברכת השלום. אבל הרבי פוסק ועמך כולם צדיקים, שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה', והקב"ה שם בפי בלעם את ברכת השלום רק היה פרומער והשלום נסדק והתעקם בפיו. ה' יברך את עמו בשלום.

כבוד! איזהו מכובד המכבד- כי כבד אכבדך מאוד-

הרמב"ן באיגרת הק' מלמד אתונו איך להתנהג. וזה לשונו: ועתה בני דע וראה, כי המתגאה בלבו על הבריות, מורד הוא במלכות שמים, כי מתפאר הוא בלבוש מלכות שמים, שנאמר: ה' מלך גאות לבש וגו'. ובמה יתגאה לב האדם? אם בעושר, ה' מוריש ומעשיר. ואם בכבוד, הלא לאלוקים הוא, שנאמר: והעושר והכבוד מלפניך,

הרמב"ן מדגיש שיש עושר, אם בעושר ה' מוריש ומעשיר. וגם בכבוד יש עושר שנאמר והעושר והכבוד מלפניך, ומותר לנו להבין למה נקט בכבוד גם עושר. וההסבר בזה נלמד מפרשתינו שבלק אומר לבלעם כבד אכבדך ובלעם אומר אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב, הרי זה ברור שבלק משלם על השירות מבלעם והגמרא אומרת בענין אחר שבבית מלכים אין עניות במקום עשירות וודאי שבלק יתן מלא ביתו ולכן לא הזכיר לו כסף רק מכובדות "כי כבד אכבדך מאוד" בלעם היה צריך להגיד אפילו אם יכבד אותי כל כך עד שיתן לי את כסאו כסא המלך שזה כבוד הכי גדול, ולמה הזכיר עניין של כסף וזהב.

ומזה אנחנו לומדים שעניני מכובדות הולך ביחד עם כסף וכמה שאדם מוכן לשלם ככה ובוזה נמדדת הכבוד ולכן בלעם שאמר כל מיני רמזים על מכובדות הדגיש לבלק, שיהיה ברור ההוכחה הברורה של מכובדות היא שגם יהיה הרבה כסף וזהב, ולהבדיל אנחנו מצאנו בהלכה שמותר למכור עליות בשבת וי"ט כי זה לא מקח וממכר אלא כבוד התורה להראות שאנחנו מוכנים להוזיל הון-הרבה כסף לקבל עליה כי זה כבוד וחשיבות התורה.

וזה מה שמלמד אותנו הרמב"ן יש עושר פרנסה וצבירת הון {עשי"ר ר"ת עינים שינים ידיים רגלים} זה ה' מוריש ומעשיר. ויש מכובדות שזה שררה ושלטון, כבוד שהנראות שלה והחיצוניות שלבושה בה, כדי שיעריכו ויכבדו את המכובד כראוי לו צריך גם עשירות, זה העושר והכבוד מלפניך רק לפני ה'. רק בשביל כבוד ה' בשביל חשיבות תורה תפילה ומצוות,

כבד אכבדך והנה מנעך ה' מכבוד

בלעם הרשע עשה הכל להדגיש את מכובדותו כלפי ה' וכלפי מלכים ושרים עד כדי כך שאפילו מה שרק אמר ברמז כי לא נעים כל הזמן לדרוש כבוד ומכובדות בפה מלא, הרמזים היו ברורים מאוד ללא כל הבנה אחרת בהם. וה' מנע ממנו את הכבוד ובלק השפיל אותו וביזה אותו עד תחתית שבתחתית, דמיונו של בלעם היה חשיבות ומכובדות מעל מלכים ושרים בראש הפירמידה. והתרסק עד כדי בזיון של חיות רחוב.

דמיון המכובדות והחשיבות 1. אני צריך לשאול את ולהתיעץ איתו אם בכלל ירשה לי ללכת עם בני אדם כמותכם, אבל יתכן מאוד שלא ירשה לי ללכת רק עם שרים גדולים מכך רש"י פ' כ"ב פ"ח. 2. אעפ"י שאני לא חשוב בעיניך ה' חשוב אני בעיני המלכים. 3. כמו שאמרתי לכם הקב"ה לא מרשה לי ללכת עם אנשים פשוטים רק עם שרים מכובדים ממכם, למדנו שרוחו גבוהה ומדבר בלשון גסות. רש"י פ"ח ג. 4. מלא ביתו כסף וזהב. למדנו שגפשו רחבה ומסמך ממון אחרים, אמר ראוי לו לתן לי כל כסף וזהב שלו, שגרי צריך לשפר סילות רבות, ספק נוצח ספק אינו נוצח, ואני נדאי נוצח רש"י פ' ח"י.

ואז קוים בו משפיל גאים עדי ארץ: 1. התעללות. פתרגומו, לשון גנאי ובזיון: **לו יש חרב בידי.** גנות גדולה היתה לו דבר זה בעיני השרים — זה הולך להרג אמה שלמה בפיו ולקאתן זו צריך כלי זין: רש"י פ' כ"ט 2. **כי לא ידעתי.** גם זה גנותו, ועל פרחו הודה, שהוא היתה משתבח שידע דעת עליון, ופיו העיד לא ידעתי (שם): 3. **לך עם האנשים.** פי חלקה עמם וסופה לאבד מן העולם (מכות י'): 4. **האמנם לא אוכל כבדך.** נתנבא שסופו לצאת מעמו בקלון (שם): 5. **ויקר.** לשון עראי, לשון גנאי, לשון טמאת קרי, כלומר בקלש ובבזיון, ולא היתה נגלה אליו ביום אלא בשביל להראות חפזו של ישראל (בראשית רבה נ"ב): 6. **וישרי מואב אתו.** ולמעלה הוא אומר "וכל שרי מואב", פיון שראו שאין בו תקנה הלקו להם מקצתם ולא נשארו אלא מקצתם: **מה דבר ה'.** לשון צחוק הוא זה, כלומר אינה ברשותה (שם): 7. **נפל וגלוי עינים.** פשוטו פתרגומו — שאין נראה עליו אלא בליה פשהוא שוכב; ומדרשו: פשהיה נגלה עליו לא היתה בו פח לעמד על רגליו ונפול על פניו, לפי שהיה ערל, ומאוס להיות נגלה עליו בקומה זקופה לפניו: 8. **לעבר את פי ה'.** פאן לא נאמר "אלהי" כמו שנאמר בראשונה (כ"ב י"ח), לפי שידע שנבאש בהקב"ה ונטרד:

9. האור החיים הקדוש מביא על הפסוק ועתה ברח לך אל מקומך ארבעה פעולות של בזיון. וזה לשונו הק': **ועתה ברח וגו'.** גזר עליו ד' דברים, אחד, שלא יתעכב אלא ילך באותה שעה והוא אומר **ועתה ב'.** שילך במרוצה כבורח והוא אומר **ברח ג'.** שלא ילך אחר עמו ללותו אלא הוא לבדו והוא אומר **לך ד'.** שלא ילך מעיר זו לעיר אחרת מערי מואב או מדין אלא למקומו פתורה והוא אומר **אל מקומך,** ולפי שכל זה הוא זלזול לבלעם והוא הפך מה ששלח לו (כ"ב י"ח) כי כבד אכבדך מאוד, לזה אמר לו אמרתי כבד וגו', ואומר **והנה מנעך ה' מכבוד** פירוש כל מה שעשה ה' שלא הניחך לקללם אינו אלא לתכלית דבר זה שהוא למנעך מהכבוד. {אכן משפיל גאים עדי עפר}